

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

TISKOVÁ ZPRÁVA

11. 7. 2012

Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>

Výstava Národní knihovny připomíná ničivé povodně roku 2002

Praha, Klementinum: V srpnu tomu bude deset let, co Českou republiku postihly záplavy, označované za největší v posledních pěti stoletích. Hladina Vltavy tehdy vystoupila zhruba sedm metrů nad svoji obvyklou úroveň. Události živelné katastrofy a záchranné práce v Klementinu připomene panelová expozice Národní knihovny ČR, kterou bude možné navštívit na Výstavní chodbě v přízemí od úterý 16. července do pátku 31. srpna 2012.

Povodně v srpnu 2002 způsobily značné škody na knihovních fondech mnoha českých institucí. Národní knihovna, přestože byla sama povodní postižena, vytvořila krizové a poradenské středisko, které poskytovalo odborné konzultace a organizovalo materiální pomoc ostatním knihovnám. Pracovníci knihovny shromažďovali požadavky postižených knihoven na obalový materiál, přepravní bedny, filtrační papíry, mrazírenské a stěhovací kapacity a snažili se najít firmy, které byly ochotny pomoci. Díky aktivitě postižených institucí, pomoci dobrovolníků, firem i armády se podařilo umístit v mrazárnách téměř 140 000 svazků knih z postižených knihoven.

Národní knihovna utrpěla škody zejména v rezervních fondech, které nejsou využívány čtenáři a slouží výlučně k doplňování ztracených nebo poškozených svazků. V neratovickém depozitáři byly zatopeny nejspodnější regály, kde byly umístěny svazky bohemikálních periodik. Záplavy postihly rovněž suterény v Klementinu, kde došlo ke škodám na technickém zařízení a části rezervního fondu, který se již nestihl vystěhovat; cennější fondy byly včas přemístěny do vyšších pater. „V Neratovicích se voda převalila přes pytle s pískem u dveří a zaplavila čtyřicet centimetrů nad podlahou, spodní regály se ocitly pod vodou. Bylo postiženo třináct tisíc svazků. Šlo o fond, u něhož jsme se rozhodovali, zda se má zachraňovat, neboť šlo o neúplné řady periodik. Nakonec jsme usoudili, že nám poslouží k testování technologie sušení, což nebylo možné zkoušet na vzácných starých tiscích,“ vzpomíná PhDr. Jiří Polišenský z Odboru správy fondů NK ČR.

Klementinum, které je v blízkosti Vltavy s minimálním výškovým převýšením, zasáhla povodeň v menší míře než objekty, které nebyly chráněny protipovodňovým opatřením, ale přesto dost citelně. Bezprostředně po zprávách o povodňovém stavu ohrožení zahájili pracovníci knihovny záchranu alespoň těch nejcennějších a nejdůležitějších předmětů, jimž hrozilo zničení. Přesto, že celá oblast kolem Klementina byla evakuována, zůstal v knihovně krizový štáb, který po celou dobu prováděl preventivní opatření před potenciálním zatopením prostor, sledoval stav vody a koordinoval práce při zamezování vzniku dalších škod i při odstraňování následků povodně. Záplavy způsobily Národní knihovně škody za cca 20 mil. Kč a další škody se projevily v některých částech areálu ještě následně – např. propadání podlah v nepodsklepených částech, poškození rozvodů apod.

Kromě dalších ekonomických a kulturních škod i lidských tragédií bylo v srpnu 2002 záplavami postiženo přes 40 knihoven. Národní knihovna ČR ve spolupráci se Státním ústředním archivem a nezávislým odborníkem ing. Jiřím Neuvirtem CSc. realizovala sérii testů základních technik sušení, jejichž výsledky sehrály hlavní roli při rozhodování o dalším postupu záchrany knihovních a archivních dokumentů. Z iniciativy Britské rady získala Národní knihovna darem přístroje pro vakuové balení, které se využívají pro sušení vzácných historických dokumentů. Vzhledem k tomu, že největší počet postižených starých tisků měla Městská knihovna v Praze, poskytla Národní knihovna dva ze tří přístrojů pro sušení jejich svazků a uvolnila vlastní prostory, ve kterých vybudovala pracoviště sušení respektující velmi přísné požadavky na dodržení zásad ochrany zdraví při práci.

Pro sušení vzácných dokumentů byla vyvinuta vakuová komora, kde se sušily staré tisky a vzácné publikace 19. a 20. stol. Toto zařízení, které využívá unikátní technické řešení, slouží dodnes k sušení dokumentů poškozených při havárii nebo povodni různých institucí, nebo k vývoji různých konzervátorských metod. Z celkového počtu cca osmi set tisíc poničených svazků ze všech zasažených knihoven se podařilo asi sto čtyřicet tisíc svazků zamrazit a získat čas na jejich záchranu.

Jakým způsobem postupovaly záchranné práce, kterak se vysušují různé druhy knih, na co je při tom třeba dávat pozor a jak probíhají následné restaurátorské práce, se lze dozvědět právě na připravované výstavě. **Pro veřejnost bude přístupná 16. 7. - 31. 8. 2012 na Výstavní chodbě v přízemí Národní knihovny ČR v pracovní dny od 9.00 do 19.00 s výjimkou období letní uzavírky 21. 7. – 5. 8. Vstupné pro uživatele a držitele průkazu Národní knihovny ČR je zdarma, pro ostatní návštěvníky 5 Kč.**

Irena Maňáková
Národní knihovna ČR

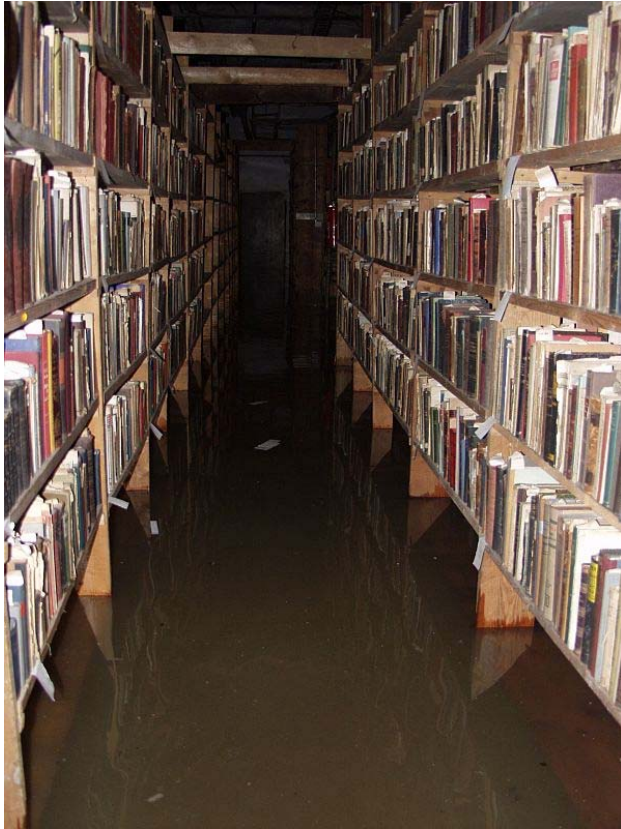

Foto: Archiv NK

